

AFET SONRASI KIRSALDA EĞİTİM ÇALIŞTAYI POLİTİKA ÖNERİLERİ NOTU

KÖY OKULLARI DEĞİŞİM AĞI DERNEĞİ

Kuruluş tarihi: 5 Aralık 2016

www.kodegisim.org

bilgi@kodegisim.org

Murat Reis Mah. Gazi Cad. No: 79

Bağlarbaşı Üsküdar/İstanbul

0216 343 73 43

@kodegisim

"Bu rapor* Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla << Köy Okulları Değişim Ağı Derneği'ne >> aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır."

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
MEVCUT DURUM	5
Afetin Ardından Derinleşen Kır-Kent Ayrımı	5
GELİŞİM ALANLARI	5
Afetin Ardından Müdahale İhtiyacı Duyan Temel Sorunlar	5
ÖNERİLER	6
Afet Öncesinde Köy ve Kırsal Mahallelerde Etkin Politika Müdahale Alanları	6
1. Afet öncesinde tüm paydaşların hazırbulunuşluğu	6
Afetin Ardından Köy ve Kırsal Mahallelerde Etkin Politika Müdahale Alanları	6
1. Sektörler arası uzun soluklu iş birlikleri	6
2. Daha etkin müdahale için açık kaynak veri paylaşımı	7
3. Öğretmeni merkeze alan yerel bir kırsal eğitim politikası	7
SONUÇ NİYETİNE	8

GİRİŞ

Merhabalar,

2023, çoklu krizleri bir arada yaşadığımız zor bir yıldır. Bu yıl da köyde daha iyi eğitimin geleceğimiz için ne kadar önemli olduğunu anladık ve dayanışma haliyle hareket etmenin önemini bir kez daha fark ettik.

Afetin hemen ardından yayınladığımız “Köylerde Durum Ne?” isimli iki bilgi notuna gelen yorumlar, yaz aylarında Adıyaman ve Hatay’da yürüttüğümüz “Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık?” projemizin deneyimleri, afet bölgesindeki öğretmenlerle çalıştığımız “Afet Sonrası Kırsalda Eğitime Destek” projemizdeki katılımcı öğretmenlerin geri bildirimleri; bize köylerdeki eğitimin durumunu kamuoyuyla paylaşmaya ve birlikte hareket etmeye devam etmeye ihtiyacımız olduğunu gösteriyor. Afet Sonrası Kırsalda Eğitime Destek Çalıştayı da bu ihtiyaçlardan yola çıktı.

Çalıştayı, “Köydeki Çocuklar İçin” sloganıyla Sivil Düşün Gayret Özel Desteği, Gazi Üniversitesi iş birliğinde 23 Aralık 2023’te Ankara’da düzenledik.

Çalıştaya katılan ve bizlerle birlikte düşünen tüm paydaşlarımıza teşekkür ederiz.

AFET SONRASI KIRSALDA EĞİTİM KÖY OKULLARI DEĞİŞİM AĞI I POLİTİKA ÖNERİLERİ NOTU*

MEVCUT DURUM

Afetin Ardından Derinleşen Kır-Kent Ayrımı

6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından eğitim alanında yapılan müdahalelerin özellikle kırsal ve kentsel bölgelerdeki ayrımı derinleştirdiği gözlemlenmiştir. Mevcuttaki politikalar çoğunlukla kent odaklı bir bakış açısıyla düzenlendiğinden afet sonrası müdahalelerde kırsala özgü ihtiyaçların ve özelliklerin yeterince göz önünde bulundurulmadığı gözlemlenmiştir. Afetlerin ardından kırsalda eğitim odağında yapılacak çalışmalarda kırsala özgü koşulların dikkate alınmasının müdahalelerin etkinliğini de artıracığı öngörülmektedir.

GELİŞİM ALANLARI

Afetin Ardından Müdahale İhtiyacı Olan Temel Sorunlar

Barınma, su, elektrik vb. altyapı hizmetleri gibi konularda yaşanan sıkıntıların devam ettiği ve yaşamsal ihtiyaçların öncelikli olarak karşılanmasının gerekliliği paylaşılmaktadır.

Bölgedeki kamu otoritelerinin uzmanlıklarının ve sürekliliğinin çalışmaların etkililiği yönünde kolaylaştırıcı bir rolü olduğu gözlemlenmektedir. Öte yandan etkin bir koordinasyonun temel ögesi olan veri paylaşımı ve ihtiyaç analizi konularında halen bölgesel veri eksikliği bulunmaktadır. Bunun yanı sıra sivil toplum ve bireysel inisiyatiflerin çalışmalarında mevcut izin süreçlerinin uzun olmasının, alanında uzman ekiplerin müdahalede ve sahanın ihtiyaçlarını hızlı ve etkin bir biçimde karşılamada bir engel olduğu görülmektedir.

Tüm paydaşların ortaklaştığı bir başka unsur da afet sonrası müdahale çalışmalarında çocukların özgün ihtiyaçlarının yeterince belirleyici rolü olmayışına yöneliktir. Kız çocuklar, göçmen hanelerdeki çocuklar, deprem nedeniyle ampute olanlar dahil engeli veya kronik hastalığı olanlar, Roman, Dom, Abdal topluluklardaki çocuklar, bakım veren/ebeveynini depremde kaybetmiş çocuklar, yoksul hanelerdeki çocuklar gibi kırsal alandaki çocukların ihtiyaçlarına yönelik sistematik çözümler sunulmamasının mevcut durumdaki eşitsizlikleri derinleştirdiği paylaşılmaktadır.

Çocukların ve özellikle gençlerin sosyalleşme alanlarının az olmasının ve konteyner kentlerdeki güvenlik sorunlarının ve kırsalda eğitime erişim sorunlarının bu duruma doğrudan örnek teşkil ettiği belirtilmiştir.

Afet bölgesinde yaşayan kişilerin iyi olma hallerine dönük çalışmaların etkisinin çok güçlü olduğu; bununla birlikte yaşadıkları travma ve yas süreci sonrasında halen sistematik ve etkin bir psikososyal desteğe ihtiyaç duydukları gözlemlenmiştir.

ÖNERİLER

Afet Öncesinde Köy ve Kırsal Mahallelerde Etkin Politika Müdahale Alanları

1. Afet öncesinde tüm paydaşların hazırbulunuşluğu

6 Şubat'ın hemen ardından edinilen deneyimler, herhangi bir afetin ardından etkin müdahalenin afet henüz gerçekleşmeden planlanmasının çok kritik olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda tüm paydaşların hazır bulunuşluğunu artıracak programlar oluşturulmasının, müfredatta afet hazırlık süreçlerine dair bilgiler bulunmasının ve herkesin iyi olma halini geliştirmek adına atılacak ortak bir adım olarak okuldaki ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde psikososyal destek birimlerinin güçlendirilmesinin kilit önem taşıdığı görülmektedir. Sektörler arası rol ve sorumlulukların afetten önce belirlenmesinin böyle bir mekanizmanın işlemesi adına kilit önem taşıdığı da belirtilmiştir. Kent odaklı yaklaşımla geliştirilen müdahalelerin kırsal bölgelerdeki eşitsizliği derinleştirmektedir. Bu nedenle, kırsaldaki hazır bulunuşluğu artırmanın, afetin ardından yaşanacak sorunların önüne geçmesinde kritik rol oynaması beklenmektedir.

Bu bağlamda afet öncesi planlama süreçlerine ağırlık verilmesi, geliştirilecek eylem planlarında kırsala özgü özelliklerin göz önünde bulundurulması ve kırsala özgü ihtiyaçlara yönelik çözümler geliştirilmesi önerilmektedir.

Afetin Ardından Köy ve Kırsal Mahallelerde Etkin Politika Müdahale Alanları

1. Sektörler arası uzun soluklu iş birlikleri

Bölgedeki mevcut iyi uygulama örneklerinde özellikle kamu otoritelerinin sağladığı mobil ve esnek eğitim alanları ile birimlerin ve farklı sektörlerle yapılan iş birliklerinin, sivil toplumun sunduğu dayanışma ağlarının ve içeriklerin ön plana çıktığı görülmüştür.

Bu kapsamda ilerleyen dönemde yapılacak müdahalelerde sektörler arası iş birliği büyük önem taşımaktadır. Kamunun bu tür iş birliklerinde kolaylaştırıcı bir rol üstlenebileceği öngörülmektedir.

Bu bağlamda özellikle taşımali eğitimin sürdüğü kırsal bölgelerde ailelerin çocuklarından ayrılmakla ilgili kaygıları nedeniyle eğitime devamlılığın azalması, çocuk dostu alanların artırılması gibi konulara yönelik sektörler arası iş birliği yapılması önerilmektedir.

2. Daha etkin müdahale için açık kaynak veri paylaşımı

Sektörler arası iş birliği mekanizmaları oluşturmanın ön koşulu olarak sektörler arası güven inşasının önemli bir rol oynadığı paylaşılmıştır. Çalışmaların etkin olabilmesi adına ihtiyaçların şeffaflık ve veri temellilik ilkeleri ışığında açık kaynaklı veri paylaşımının gerekliliği vurgulanmıştır.

Bu bağlamda yıkım olan okullar, taşımali eğitime geçen okullar, öğrencilerin okula devam sayıları, öğretmen dağılımı (ücretli/kadrolu ayrımıyla), köylerde yaşamaya devam eden nüfus (çadır/konteyner/kendi evi dağılımı) gibi kırsala özgü verilerin kamuoyuyla açık ve düzenli şekilde paylaşılması ve afetin kırsal üzerindeki etkilerinin önümüzdeki beş yıl boyunca izlenerek paylaşılması önerilmektedir.

3. Öğretmeni merkeze alan yerel bir kırsal eğitim politikası

Afetin ardından özellikle akut dönemde yapılan bireysel ve bölgesel müdahalelerde kırsaldaki öğretmenlerin kolaylaştırıcı ve müdahaleleri hızlandırıcı rolü olduğu gözlemlenmiştir. Hem koordinasyonda hem bireylerin (aileler, çocuklar ve diğer çalışanlar da dahil olmak üzere) iyi olma halini güçlendirmek konusunda öğretmenler kilit konumda rol almışlardır. Kırsalda çocuk haklarını ve öğrencilerin iyi olma hallerini güvence altına alabilmek adına öğretmeni merkeze almak önem taşımaktadır. Öğretmenler bu rolü üstlenirken kendilerini yalnız hissettiklerini; düzenli psikososyal destek çalışmalarına, farklı paydaşlarla belirli dönemlerde (örn. yaz ayları, seminer dönemi vb.) bir araya gelecek alanlara ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir..

Bu bağlamda afet bölgesindeki köy okullarında öğretmenlerin yararlanabileceği farklı destek mekanizmaları oluşturulması önerilmektedir. Bu mekanizmalar arasında öncelikli olarak öğretmenlerin barınma ve ulaşım gibi temel sorunlarının çözülmesi yer almaktadır.

Bu destek mekanizmalarında ayrıca öğretmenlerin bir araya geleceği destek buluşmaları, bölgede çalışan sivil toplum kuruluşlarından temsilciler, psikologlar gibi diğer paydaşların da yer aldığı dayanışma ağlarının kurulması, bölgedeki rehber öğretmen sayısının artırılması, bölgede görev alan öğretmenlere kılavuzluk edecek içeriklerin geliştirilmesi ve düzenli olarak uzmanlıklarının güçlendirilmesi yer alabilir. Özel gereksinimli öğrenciler özelindeyse onların ihtiyaçlarına dönük çalışmalar yapmak adına rehber öğretmenlerin daha fazla destek sunmasını sağlayacak süreçlerin geliştirilmesi önerilmektedir.

SONUÇ NİYETİNE

Afet sonrasında kırsalda eğitimin etkin (daha kısa sürede ve çocukların ihtiyacına cevap verecek) bir şekilde sürdürülebilmesine ilişkin kamunun kolaylaştırıcı rolünün diğer tüm sektör paydaşlarına öncü olması ve yerel ve merkezi koordinasyon kurumları arasında kolaylaştırıcı rol oynaması yapılan iyi uygulama örneklerinde ortak bir tema olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda farklı sektör iş birlikleriyle **hem maddi hem insan hem psikososyal kaynakları güçlendirmenin ve çeşitlendirmenin, bölgedeki ihtiyaçların düzenli takibinin ve veri paylaşımının, farkındalığı ve müdahale uzmanlığını güçlendirecek ulusal, bölgesel ve bireysel eğitim programları geliştirilmesinin ve çocukların ihtiyaçlarına dönük modüler/esnek eğitim ortamlarının tasarlanıp hizmete sunulmasının** geliştirilecek çalışmalarda ana başlıklar olacağı ortaya çıkmıştır.

*Bu politika notu KODA'nın afet bölgesinde yaptığı saha araştırmaları ile 23 Aralık 2023 tarihinde bölgede görev alan öğretmenler, sivil toplum çalışanları ve kamu çalışanlarıyla düzenlediği çalıştaydaki tartışmalardan hareketle hazırlanan Afet Sonrası Kırsalda Eğitim Çalıştay Raporu'ndan hareketle hazırlanmıştır. KODA'nın 6 Şubat 2023'ten bu yana bölgede yürüttüğü diğer çalışmalar ve yayımladığı araştırma belgeleri için bkz. <https://kodegisim.org/yetiskinler-icin/>.

